

**Рекомендації практичному психологу
з корекції проблем та розвитку потенційних можливостей учня 9-А класу
Демонстраційна школа ДПК "Універсал-онлайн"
на I семестр 2016-2017 н.р.
Микита**

Загальні відомості про учня

Дата народження учня: 17.11.1999 року.

Практичний психолог: *Валентина . .*

Дата опитування учня, класного керівника, батьків: 28.09.2016

Соціальний стан: *дитина з проблемної сім'ї*

Домашня адреса: Озерна 3\18

Життєва активність учня в конструктивних видах діяльності, на думку класного керівника, знаходиться на рівні нижче середнього. Характеризується класним керівником як учень з нижче середнього рівнем життєвої активності в конструктивних видах діяльності. Тому психологу необхідно перевірити дану інформацію та враховувати наступні рекомендації, а саме:

- у *дозвільно-ігровій діяльності активність* розвинена на середньому рівні. У розвагах важливо, щоб учень отримував новизну;
- у *фізично-оздоровчій діяльності активність* розвинена на високому рівні. Заохочуючи захоплення учня спортом і фізичним самовдосконаленням, слід звернути увагу, чи не є даний вид активності єдиним високо вираженим у загальній структурі діяльності учня, і якщо це так, то необхідно стимулювати його інтерес до інших предметів і видів діяльності;
- *художньо-образотворча активність* емоційно-чуттєва та вольова сфери майже не розвинені. Виявити причини, надати рекомендації батькам. Слід звернути увагу на слабку реалізацію учня у художньо-образотворчій діяльності. Перш за все, необхідно виявити реальний рівень творчого потенціалу учня на даний момент, протестувавши його дивергентне мислення (тести Торенса, Вільямса і т.д.). У випадку, якщо результати тестування вказують на достатньо виражений потенціал, слід забезпечити його подальший розвиток, залучаючи учня до системи спеціалізованих вправ (розвиваючі ігри, тренінги і т.д.). При низькому рівні дивергентного мислення необхідно виявити сильні сторони його когнітивних ресурсів та забезпечити їх подальший прояв у відповідних видах діяльності, однак і в цьому випадку емоційно-чуттєва сфера особистості учня потребує розвитку, в тому числі через формування у нього естетичного смаку та інтересу до класичних прикладів художнього мистецтва;
- *предметно-перетворююча активність* знаходиться на дуже низькому рівні розвитку. Необхідно стимулювати предметно-творчі здібності в трудовій діяльності. Слід визначити причини низької активності учня у предметно-перетворюючій діяльності. Якщо проблема лише у слабкій сенсомотрній координації, необхідно послідовно дозувати навантаження (дещо знизити рівень вимог до даного учня та не підвищувати рівень складності завдань, поки він не продемонструє закріплену навичку), тобто сформувати індивідуальний план. Якщо причиною виступає загальна астеничність дитини, необхідна консультація лікаря-невропатолога. Причиною може бути також орієнтація учня виключно на внутрішні (розумові) форми активності. В тому випадку, якщо він демонструє в них достатню продуктивність, недоцільно вимагати від нього високої успішності саме у

предметно-перетворювальній діяльності;

- *навчально-пізнавальна діяльність* проявляється на середньому рівні. Слід виявити коло питань і проблем, до яких учень проявляє найбільший інтерес, для того, щоб підтримувати і заохочувати даний інтерес, стимулювати зріст його пізнавальної активності в цілому. При цьому слід звертати увагу учня на зв'язки та залежності, що існують між різними областями знань;

- *соціально-комунікативна діяльність* реалізується на середньому рівні. Соціально-комунікативна активність учня загалом знаходиться в оптимальному діапазоні, але разом з тим, слід звернути увагу на характер її стабільності, тобто чи не відмічаються виражені перепади у спілкуванні учня, коли підвищена комунікабельність змінюється на виражену замкненість. Якщо це так, то це може вказувати на підкреслену лабільність психіки, яка свідчить про певну вразливість особистості, що потенційно відображається на адаптації та навчальній успішності;

- *громадсько-корисна діяльність* проявляється на низькому рівні. Низька активність учня у громадсько-корисній сфері діяльності може бути напряду пов'язана з його недостатньою соціалізацією в даному колективі або з проблемним статусом ("ізольований", "пасивний", "деструктивний лідер" і т.д.). Тому, враховуючи характер міжособистісних стосунків, слід залучати учня перш за все до спільних колективних доручень, включаючи його в учнівські мікро-групи з позитивним психологічним кліматом та взаємопідтримкою;

- *національно-громадянська діяльність* знаходиться на низькому рівні. Враховуючи слабе вираження громадянських якостей учня, необхідно активно включати його в групи національно-патріотичної спрямованості, розвиваючи в ньому почуття гордості за свою країну. Також доцільним є доручення вести або організовувати групові заняття (доповіді, ігри, тренінги), присвячені історії України, включаючи її сучасні досягнення;

- у *духовно-катарсичній діяльності* спостерігається низька активність. Необхідно встановити причини низького рівня розвитку духовно-катарсичної сфери особистості учня: це може бути пов'язано як з педагогічною запущеністю, тобто відсутністю на даний момент в житті учня факторів та умов, сприятливих для формування позитивних ідеалів, духовних потягів, інтересу до власної особистості, переживання її цілісності, так і з початком процесу формування у учня деструктивно-асоціальної направленості розвитку. Про останнє можуть свідчити високі показники таких недоліків особистісного розвитку як асоціальність, агресивність, екстернальність, естетична нечутливість, а також статус деструктивного лідера або перебування у групі ризику. В такому випадку, необхідно викликати інтерес до власної особистості, підкреслити його переваги та здібності, розробити систему заходів по включенню учня у світ позитивних цінностей та пріоритетів.

Взаємостосунки та соціальний стан учня в класному колективі: у підсистемі неофіційного спілкування емоційні контакти з однокласниками знаходяться на рівні розвитку нижче середнього. Для того, щоб підвищити рівень позитивних емоційних взаємовідносин учня з однокласниками, необхідно як можна частіше включати його в систему ділових відносин, наприклад, організувати спільне виконання ними громадських доручень або заохочувати їх до інших форм позакласної роботи.

Учень в результаті пасивності в багатьох видах діяльності і інших проблем особистісного розвитку ізольований в класному колективі. Перш за все, необхідно: вивчити атмосферу та тип відносин учня в сім'ї, а також сферу його інтересів і контактів поза межами навчального закладу, щоб нейтралізувати дію негативних факторів, якщо вони присутні. Заохочувальна стимуляція активності учня в тих сферах діяльності, до яких він має схильності, буде сприяти підвищенню його самооцінки, що в свою чергу, відобразиться на

його поведінці у міжособистісних стосунках, в тому числі, у зростанні комунікативної ініціативності, впевненості, успішному соціальному самоствердженні, що відобразиться у появі до нього інтересу з боку однокласників.

У взаємостосунках учня в класному колективі переважають негативні тенденції, що не сприяє позитивному розвитку особистості вихованця, призводить до частих конфліктних ситуацій.

Ставлення учня до однокласників часто недоброзичливе. Це може призвести до міжособистісних конфліктних ситуацій та провокувати зниження його соціального статусу.

Справжніх друзів серед однокласників не має.

Ціннісні орієнтації учня в системі взаємостосунків з однокласниками сформовані в цілому слабо. А саме:

- *дозвільно-ігрова діяльність* на дуже низькому рівні. У зв'язку з тим, що учень недостатньо відпочиває, потрібно зорієнтувати його на особистісно-розвивальні форми проведення вільного часу;
- *фізично-оздоровча діяльність* на рівні нижче середнього. Бажано підсилити інтерес учня до фізично-оздоровчої діяльності, орієнтуючи його на ті види спорту, до яких у нього спостерігаються найбільш виражені здібності;
- *художньо-образотворча діяльність* на дуже низькому рівні. Враховуючи те, що учень фактично уникає художньо-образотворчої діяльності, йому необхідно прищеплювати естетичний смак, пробуджуючи в нього інтерес до шедеврів мистецтва та літератури шляхом відвідування художніх виставок, музеїв, важливо залучати його до участі в творчих конкурсах (або їх організації), заохочувати навіть незначні його творчі досягнення;
- *предметно-перетворююча діяльність* на дуже низькому рівні. Учень не любить працювати, в тому числі руками, тому необхідно виховувати у нього цінності предметно-перетворювальної діяльності, розвивати прагнення і здатність працювати, відмічаючи все, навіть незначні його успіхи;
- *навчально-пізнавальна діяльність* на рівні нижче середнього. Учень лише епізодично проявляє зацікавленість у навчанні та нових знаннях. Необхідно розвивати у нього більш виражену орієнтацію на цінності навчально-пізнавальної діяльності;
- *у соціально-комунікативній діяльності* на дуже низькому рівні. Учень не вміє спілкуватися, схильний до вираженого індивідуалізму і, можливо, протиставленню себе колективу, тому необхідно звернути особливу увагу на формування у нього цінностей соціально-комунікативної діяльності;
- *у громадсько-корисній діяльності* на дуже низькому рівні. Так як учень не схильний до суспільно-корисної діяльності, недоцільно залучати його до проведення групових (масових) заходів у ролі організатора, однак він може виявитися добросовісним виконавцем у сфері громадських доручень, що співпадають з його інтересами;
- *у національно-громадянській діяльності* на дуже низькому рівні. В учня практично відсутнє почуття патріотизму, любові до Батьківщини, поваги до історії держави, тому необхідно звернути особливу увагу на формування у нього цінностей національно-громадської діяльності;
- *у духовно-катарсичній діяльності* на дуже низькому рівні. Необхідно встановити причини низького рівня розвитку духовно-катарсичної сфери особистості учня: це може бути пов'язано з педагогічною запущеністю (відсутністю на даний момент в житті учня факторів та умов, сприятливих для формування позитивних ідеалів, духовних потягів, інтересу до власної особистості, переживання її цілісності), чи з початком процесу формування в учня деструктивно-асоціальної направленості розвитку. Про останнє можуть свідчити високі показники таких недоліків особистісного розвитку як асоціальність, агресивність,

екстернальність, естетична нечутливість, а також статус деструктивного лідера або перебування у групі ризику. В такому випадку необхідно викликати інтерес до власної особистості, підкреслити її переваги та здібності, розробити систему заходів по включенню учня у світ позитивних цінностей та пріоритетів.

- емоційний стан учня в більшості випадків стабільний, *тривожність* проявляється достатньо рідко. Але в деяких ситуаціях можливі прояви тривожності. Вони можуть проявлятися як на фізичному рівні (м'язове напруження, підвищення серцебиття, тощо) так і на емоційному (відчуття занепокоєння, неможливість сконцентруватися на певній діяльності, роздратованість, тощо). Тому необхідно розробити план заходів з метою попередження, профілактики та корекції даних станів.

- *Імпульсивність* майже не проявляється. Так як учень майже не схильний до непередуманих рішень і попередньо, перед тим як діяти, внутрішньо пропрацьовує всі гіпотези, відкидаючи ті, які здаються йому малоімовірними, результативність діяльності такого учня, як правило, більш ефективна;

- *Агресивність* зовнішньо проявляється на низькому рівні. Дитина спокійна, врівноважена, але в деяких ситуаціях може проявляти деякі незначні характеристики агресивної поведінки. Як правило, це буває в ситуаціях, коли дитина може відчувати страх чи загрозу, або відстоює свої погляди чи особистісні установки. Тому необхідно звернути увагу дитини на соціально прийнятні форми прояву негативних емоцій;

- *схильність до нечесної поведінки* майже не проявляється. Учень схильний говорити правду, не приховувати інформацію. Характеризується довірливістю, відкритістю по відношенню до навколишнього світу. Впевнений в собі і в своїх силах. Має позитивну оцінку своїх якостей і вважає, що він має все необхідне для досягнення своїх цілей;

- *асоціальність* виражена на низькому рівні. Учень характеризується спрямованістю на соціальні норми та правила поведінки, має чіткі моральні та естетичні принципи, хоча в деяких випадках має місце прояв певної асоціальності;

- *замкненість* учня майже не проявляється. Так як в учня чітко прослідковується направленість на колективізм, необхідно розвивати якості індивідуалізму: більше уваги приділяти своєму власному "Я", вчитися не ставити інтереси колективу вище власних інтересів. Також варто звернути увагу на рівень комунікативних здібностей учня з метою вчасної корекції рівня комунікації - уникнення надмірної балакучості та легковажності в спілкуванні;

- *невпевненість* виражена на низькому рівні. В більшості випадків учень впевнений в собі, має позитивну оцінку своїх сил та можливостей. Але в деяких випадках спостерігаються коливання рівня самооцінки, які, в свою чергу, призводять до переживання учнем почуття неспроможності досягти поставлених цілей та завдань. Тому важливо ставити перед учнем такі завдання, виконання яких сприяє усуненню зниження рівня самооцінки;

- *екстернальність* в учня майже не проявляється. Це є показником інтернального локус-контролю. Як правило, такий учень має адекватний рівень самооцінки, не схильний до немотивованої тривожності, почуття провини чи страху, схильний до послідовного рішення поставлених завдань, вміє постояти за себе, позитивно налаштований на навколишнє середовище, комунікабельний, готовий до партнерської взаємодії;

- *естетична чутливість* в учня знаходиться на середньому рівні. Час від часу в нього спостерігаються глибокі емоційні відгуки при сприйманні об'єктів, яким притаманна естетична та художня цінність.

Духовний розвиток учня є духовним надбанням власного "Я", яке відображає

внутрішній світ особистості, сформоване на нижче середньому рівні, а саме:

- цінності до *сім'ї* повністю сформовані. Учень ототожнює себе з батьками на основі сильного емоційного зв'язку з ними;

- *цінності власного здоров'я* повністю сформовані. Це проявляється сформованістю рухливої спритності, прагненням до фізичної праці, схильністю до загартування, зміцнення здоров'я, виконання гігієнічних рекомендацій - тобто в здатності до фізичного розвитку;

- що стосується *мистецтва* - сформовані повністю. Учень позитивно сприймає, розуміє і глибоко переживає красу природи і суспільства, красу в надбаннях мистецької творчості, прагне будувати своє життя за законами краси;

цінності праці сформовані лише частково. У зв'язку з цим, особливу увагу слід приділити формуванню у нього позитивного ставлення до праці. Необхідно культивувати в ньому відчуття задоволення від самого процесу роботи, сформувати навички планування майбутньої діяльності, що дозволяє досягати наміченого результату з найменшими зусиллями, хвалити учня за успіхи та досягнення, пов'язуючи їх з виявленою дбайливістю та цілеспрямованістю;

Навчання - майже повністю сформовані. Це проявляється в наявності у нього достатньо цілісної системи засвоєння знань, умінь і навичок, які потрібні для індивідуального особистісного розвитку. В більшості випадків учень проявляє високу внутрішню пізнавальну активність і досить раціонально використовує час.

Дружби - повністю сформовані. Ставлення до дружби ґрунтується на стійких, індивідуально-вибіркових особистісних стосунках, що характеризуються взаємною симпатією та взаємним очікуванням бажаних дій у відповідь.

Цінності в сфері виконання громадських доручень повністю сформовані. Учень зважено і шанобливо спілкується з іншими людьми, готовий до активної участі у виконанні колективних громадських доручень, часто проявляє ініціативу.

Ціннісне відношення до своєї держави України повністю сформовано. Воно ґрунтується на почутті любові до свого народу, його звичаїв та обрядів.

Моральні цінності повністю сформовані. Він поважає людей і оточуючий світ, підготовлений до дотримання встановлених норм поведінки у нашому суспільстві, що виражається в його чесності, відповідальності, щирості, доброзичливості, співчутливості, мужності, гідності.

Взаємостосунки учня з батьками в цілому адекватні. Тому психологу доцільно враховувати і рекомендувати батькам наступне:

Так: емоційне ставлення проявляється на доброзичливому прийнятті дитини. Враховуючи те, що батькам подобається дитина такою якою вона є, необхідно використати цей факт як потенційну можливість для проведення корекційної роботи з учнем.

Спрямовувати активність учня на допомогу тим однокласникам, які не встигають в навчанні. Надавати йому можливість бути організатором та куратором колективної діяльності.

Рівень міжособистісної дистанції у спілкуванні відповідає нормі. Це означає, що рівень міжособистісної дистанції дозволяє учневі розвиватись самостійно. Батьки не намагаються задовольнити всі потреби сина, ізолювати його від життєвих труднощів і неприємностей. Вони не відчувають велику тривогу за нього, він здається їм самостійним і вже дорослим.

Цікавитись точкою зору учня. У випадку незадовільної поведінки варто радити педагогам не застосовувати покарання, а проводити з учнем бесіду, в процесі якої можна

дізнатись чому учень вчинив саме так, а головне - пояснити причини свого обурення. По можливості, на уроках створювати ситуації, де учні мають висловлювати свою точку зору.

Батьки в більшості випадків довіряють своєму сину, високо оцінюють його життєві успіхи. Вони радіють досягненням і допомагають при невдачах, намагаючись підтримати його позитивну самооцінку. Рекомендуємо класному керівнику залучати більше до участі в позакласних заходах. Стимулювати до прояву індивідуальності, відповідальності, ініціативності.

Навчальна активність на рівні дещо вище середнього. Слід звернути увагу на характер вище середньої активності учня в навчальній діяльності, зокрема, наскільки вона є організованою та цілеспрямованою. У випадку, якщо активність характеризується зайвою стихійністю й хаотичністю, необхідно прищеплювати учневі навички самоорганізації й самоконтролю, орієнтуючи його на досягнення конкретних цілей.

У навчальній діяльності значущими є різні прояви *активності*, а саме:

динаміка видозміни навчальної діяльності в поєднанні з виразністю внутрішньої мотивації знаходиться на високому рівні, що становить: 3600 балів. Це означає, що учень активно проявляє себе на уроках і вдома, робить додаткові завдання за власною ініціативою, уважно ставиться до навчання, може намагатися знайти свій спосіб розв'язання задачі.

- *збереження здатності діяти після невдачі* проявляється на середньому рівні, що становить: 2700 балів. Це означає, що негаразди, невдачі іноді засмучують учня, але він потенційно здатний відсторонятися від них і може продовжувати працювати, зберігаючи впевненість у своїх силах;

Контроль за дією в реалізації навчальній діяльності проявляється на рівні вище середнього, що становить: 3200 балів. Це означає, що учень в більшості випадків, але не завжди, здатен до самоорганізації у навчальній діяльності. Постановка мети в нього здійснюється із урахуванням суб'єктивної ймовірності успіху; він також в цілому здатний визначити, скільки сил і часу знадобиться на досягнення мети. Може раціонально пояснити причини своїх успіхів і невдач.

Виконавська динаміка навчальної діяльності учня знаходиться на середньому рівні, що становить: 2500 балів. Це вказує на позитивне ставлення учня до навчання, але він діє тільки у рамках навчальної програми, тобто не вирізняється ініціативністю, наполегливістю у навчанні.

Результативний компонент навчальної активності в учня знаходиться на високому рівні, що становить: 3600 балів. Учень високо оцінює результати свого навчання, гарно вчиться і задоволений своїми шкільними досягненнями.

Потенціал навчальної активності учня знаходиться на середньому рівні, що становить 2750 балів. Це проявляється у помірно-зацікавленому, нестійкому відношенні учня до навчання. В мотивації спостерігаються епізодичні переживання новизни, допитливості, ненавмисного інтересу; схильність надавати перевагу одним навчальним предметам над іншими; почуття обов'язку; розуміння і первинне осмислення цілей, поставлених вчителем.

Самооцінка навченості учня нижче середнього рівня і становить: 2100 балів. Він задовільно виконує окремі навчальні дії за інструкцією і за зразком, йому притаманна середня навченість за низької навчальної працездатності.

Система сприйняття. Більшість каналів сприйняття інформації виражені на середньому рівні, а саме:

- *зоровий канал сприйняття* є мало активним. Учень краще сприймає інформацію, виражену вербальними і невербальними засобами, які вирізняються контрастністю, розміром, кольором, фактурою тощо. Нова інформація сприймається більшою мірою за допомогою

зору. Учень рідко використовує слова, пов'язані із зором (дивитися, яскравий, картина тощо). Краще сприймає написану інформацію;

- *слуховий канал сприйняття* учня мало активний. Учень рідко використовує слова, пов'язані із слуховим сприйманням (голос, "послухайте", обговорити, мовчазний, тиша, голосний, мелодійний тощо). Прослідковується орієнтація на те, що учень чує: музику, інтонації, тембр мови;

- *чуттєвий канал сприйняття* учня мало активний. Він краще запам'ятовує матеріал під час руху. Зберігає загальне враження про події. Орієнтується на жести, дотики, власні відчуття та переживання.

Загальний фізичний розвиток. Стан фізичного розвитку має велике значення для формування індивідуального плану занять та фізичних навантажень під час проведення уроків і є маркерною базою для визначення динаміки формування стану здоров'я, а саме:

- *зріст низький*, значно відстає від нормативних вікових показників. Це може бути ознакою сповільненого фізичного розвитку. Потребує підвищеної уваги під час контролю у стані динамічного спостереження. У разі необхідності рекомендується провести консультацію ортопеда, кардіолога, окуліста, ендокринолога та невролога;

- *окружність грудей нижче середнього*, має деякі ознаки астеничного типу фізичного розвитку. Може бути маркером наявності порушень, які можуть призвести до захворювань нервової, серцево-судинної, шлунково-кишкової та сечо-статевої систем, шийно-грудного та поперекового відділу хребта. Важливо запобігати раптовим психо-фізичним перевантаженням. В разі необхідності контролювати аналіз сечі на наявність солі та провести електрокардіограму;

- *вага тіла нижче середнього*, це може бути фізіологічною проблемою, пов'язаною з астеничним типом конституції або проміжним етапом формування гіпотрофії. Дитина потребує уваги з метою корекції харчового раціону та рухового режиму, режиму сну та відпочинку;

- *середній показник індексу Руф'є*. Дитина потребує індивідуального консультування під час спортивних змагань та інших фізичних заходів, може витримувати середні вікові навантаження. Потребує періодичного профілактичного тест - контролю за станом здоров'я;

Вплив діагнозів на соціально-психологічний стан - середній.

У результаті медичного обстеження встановлено, що учень входить до *третьої групи здоров'я*. Вона є характерною для дитини з встановленим діагнозом відповідного хронічного захворювання у стадії компенсації. Необхідно проводити відповідний тест-контроль стану здоров'я і комплекс заходів щодо диспансеризації дитини після відповідного консультування лікаря.

Рекомендації з медичних діагнозів фізичного розвитку.

Діагноз - вади фізичного розвитку учня: деформована грудна клітка. Даний діагноз відноситься до категорії хвороби кістково-м'язової системи. При виявленні деформованої грудної клітки у дитини потрібно дотримуватись гігієнічних нормативів щодо шкільних меблів, стежити за тим, як дитина сидить, проводити розвантажувальні вправи під час уроків.

Психолого-педагогічні рекомендації на учня створені на основі опитування всіх учнів класного колективу, класного керівника, батьків та результатів медичного огляду учнів даного класу. Аналіз інформації проведено за допомогою діагностично-проектувального комп'ютерного комплексу "Універсал-онлайн".

Конфіденційність інформації. За конфіденційність інформації відповідальність несе практичний психолог навчального закладу.